

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

270. An Conseruatores Religiosorum possint procedere contra eorum
debitores laicos? Et an his Conseruatoribus concedatur posse cognoscere
de manifestis iniuriis, & violentiis factis aduersus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

De Immunit. Eccles. Resol. CCLXX & c. 235

tente, vt docet Marcabrun *conf. 18 n. 39.* & Menoch. *ubi supra de arbit. lib. 2. cap. 562. n. 56.* & alij.

3. Illud tamen in hac quaestione concedi potest dictos colonos Religiosorum teneri soluere gabellam ex fructibus collectis, si eisdem deferant de loco ad locum, aut alienent tunc enim sunt bona laicorum, & non pertinent, neque indirecte ad Ecclesiasticos. Ita *Fillius, rom. 1. tr. 16. c. 11. n. 101.*

4. Notandum est etiam hic obiter à fortiori colonos seu affectores praediorum Ecclesiasticorum non teneri soluere gabellam vulgò dictà di luxuri; quia quando dicit gabellori taxant, & pretiant dictam gabellam, fructus non est separatus à solo Ecclesiastico immuni à gabella, ergo, & ideo Carolus de Grassis de effectibus clericatus, *eff. 1. n. 90.* sic asserit: In facti contingentia in hac vrbe Panormi fuit decisum pro emptoribus fructuum pendentium cuiusdam viti-darij Religionis Melitenfis contra gabellatos, qui praetendebant ius gabellae ab ipsis emptoribus, & hoc quia fructus non erant separati à solo tempore venditionis. Ita ille.

RESOL. CCLXX.

An Conseruatores Religiosorum possint procedere contra eorum debitores laicos?

Et an his Conseruatoribus concedatur posse cognoscere de manifestis iniuriis, & violentiis factis aduersus Religiosos?

Et an possint Regulares eligere Conseruatorem, qui defendat sua animalia, seu pecora damnum facientia in agris alienis, & an hac causa pertineat ad Conseruatorem, & non ad iudicem saecularem? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 10.

§. 1. Negatiuè respondent. Ceuall. *tract. de cognit. per viam violentiae. part. 2. quest. 20. num. 16.*

Guttierrez *qq. pract. lib. 3. q. 9. num. 8.* Cabedo *diuers. lib. 3. cap. 18. n. 4.* Fusch. *de visit. lib. 2. c. 23. n. 5.* & alij, quia exactio debiti requirit strepitum, & figuram iudicij, & sic non potest haec causa agitari coram iudicibus Conseruatoribus, quia non possunt habere tribunal erectum, secundum decisionem Concilij Tridentini, & sic nullo modo possunt cognoscere de causis civilibus, nisi aliter fuerit in literis conseruatoris definitum. Haec Ceuallus, qui contrariam sententiam falsam putat.

2. Sed contrariam sententiam docet Portel in dubijs Regul. *ver. Conseruatores, num. 7.* Rodriguez *qq. Can. tom. 1. quest. 65. artic. 12.* Guido Papæ *quest. 18. num. 3.* & Ioannes de la Cruz *de statu Relig. lib. 2. cap. 10. dub. 5. conclus. 2.* vbi sic asserit: Conseruator Religiosorum potest procedere contra debitores ex causa civili, etiam laicos. Pater primo, quia in *cap. fin. de offic. deleg. conceditur* his Conseruatoribus posse cognoscere de manifestis iniuriis, & violentiis, vbi iniuria non tantum sumitur pro contumelia, vel conuicio (quicquid dicat Guttierrez) sed pro omni quod fit contra ius, & infert damnus monasterio. Ita ille, qui multas alias adducit rationes. Et ideo nouissime hanc etiam sententiam docet doctus Hieronymus Rodriguez in *compend. qq. Regular. resol. 33. num. 12. & 22.*

3. Notandum est etiam hic obiter posse Regulares eligere conseruatorem, qui defendat sua animalia, seu pecora damnum facientia in agris alienis, & hac causa pertinet ad conseruatorem, & non ad iudicem saecularem. Ita Portel. *ubi sup. num. 9.* & Rodriguez *art. 1. 4.*

RESOL. CCLXXI.

An index laicus possit iudicare in causa decimarum, vel si causa mixti fori? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 90. alias 89.

§. 1. De hac quaestione, & sequentibus tractat Ceuall. *de cogn. per viam viol. p. 2. q. 5. per tot.*

2. Sed, quia in aliquibus mihi displicet, ideo assero, quòd quaestio iuris circa decimas pertinet ad solum Iudicem Ecclesiasticum, vt si, v. g. ad quandam Ecclesiam pertineat ius decimarum, & sine aliquis priuilegiatus, quo titulo percipiuntur, item de modo decimandi, de tempore, &c. Si autem quaestio sit facti, Iudex etiam laicus competens erit, & est mixti fori, vt si, v. g. talis percepit, vel soluit, seu etiam percipiat, vel soluat decimas, ad effectum quoque, vt is, de quo non dubitat, an iure soluere debeat decimas, eas soluere Ecclesiae, eiusque exactori cogatur, vel quia agatur contra tertium detentorem fructuum decimandorum: item, si agatur de restitutione illarum, quando furto auferuntur, aut venduntur, aut in alios vsus temporales conuertuntur, &c. Et ita docet Fagond. *Præcep. 5. lib. 3. cap. 5. num. 1. & 2.* & alij penes ipsum, quibus ego addo Moneta *de decim. c. 8. q. 1. n. 1. & 5.* Guttierrez. *de iuram. confirm. p. 1. c. 2. n. 35.* Germon. *de sacr. immn. lib. 3. c. 19. n. 84. & 99.* & alios.

3. Non reticebo tamen, contrarium sentire Homobon. *de Exam. Eccl. part. 2. tract. 8. cap. 8. q. 24.* & Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 36. quest. 5.* vbi docent, etiam quando quaestio est facti, solum Ecclesiasticum esse Iudicem competentem circa decimas, ex Bal. Fulgof. *Cup. Gem. Fachin.* & aliis, qui asserunt, causam spiritualium, cum etiam quaestio est facti, Ecclesiastici Iudicis esse. Sed circa praesentem quaestionem, & alias sequentes de decimis, vide omnino Tannerum in *2. 2. dist. 5. q. 3. dub. 2. n. 40.*

RESOL. CCLXXII.

An index laicus possit simul cum Iudice Ecclesiastico causam decimarum cognoscere saltem titulo compromissi?

Et quid quando de possessorio decimandi agitur, an iudex Ecclesiasticus, vel laicus debeat cognoscere? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 93. alias 92.

§. 1. Negatiuè respondendum est: & ita docet Bonacina *tract. de legib. disp. vlt. q. 5. punct. 6. num. 1.* & alij penes ipsum.

2. An verò de possessorio decimandi Iudex Ecclesiasticus, vel laicus cognoscat, vide Doctores, quos citat Barb. in *collect. tom. 1. lib. 3. tit. 30. c. 12. n. 3.* Mihi verò placet opinio affirmatiua; hoc ad Iudicem Ecclesiasticum pertinet ex pacto, quod docet Moneta *not. de decim. c. 8. q. 1. n. 10. & seq.*

RESOL. CCLXXIII.

An laicus conductor decimarum sit conueniendus coram iudice laico, vel si causa mixti fori? Ex part. 1. tit. 2. Ref. 94. alias 93.

§. 1. Affirmatiuè respondet Conatruuias *pract. qq. lib. 3. q. 26. n. 10.* Sed Germonius *de sacr. immn. lib. 1. c. 19. n. 97.* docet, non solum Iudicem laicum, sed & Ecclesiasticum in tali casu cognoscere.

Quod hoc
sup. do-
ctores
de pe-
ccatis. Refol.
de Refol.
de 159.